

MUDr.Martin Chovanec, Ph.D.

Klinika otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova v Praze, FN v Motole

Název přednášky: Mikrochirurgická léčba vestibulárního schwannomu a její funkční výsledky

Souhrn: Vestibulární schwannom (VS) je benigní, zpravidla pomalu rostoucí nádor postihující spánkovou kost a mostomozečkový kout. V péči o pacienty s VS připadají v úvahu tři postupy: observace, mikrochirurgie a stereoradiochirurgie. Mikrochirurgie je preferována především v případě velkých VS, procesů s rychlou progresí, při horšení užitečného sluchu v observaci, obtěžujících symptomů a s neurofibromatózou II asociovaných tumorů. Moderní mikrochirurgie je funkčně orientovaná se snahou o zachování lícního nervu a sluchu při současné redukci komplikací.

V realizovaných studiích na 1. LF UK jsme se zaměřili právě na funkční výsledky mikrochirurgické léčby vestibulárního schwannomu. Analyzován byl soubor 333 pacientů léčených v období let 1997-2012. Mezi nejvýznamnějšími nálezy, které dosáhly citačního ohlasu v zahraniční odborné literatuře, lze zmínit především:

- a) radikální odstranění VS bylo dosaženo u 329 pacientů. Ve zbylých 4 případech bylo odstranění near-totální. N. VII byl uchován u 91% operovaných. Ve zbylých případech jsme provedli rekonstrukci s dosažením reinervace. Výskyt recidiv v průběhu sledování po léčbě byl < 1%.
- b) v prospektivní studii hodnotící přínos endoskopicky asistované mikrochirurgie jsme prokázali, že užití endoskopie vedlo k větší úspěšnosti zachování n. VII ($P=0,03$) a zlepšení výsledků bezprostřední i definitivní pooperační funkce n. VII ($p<0,01$). Obdobně užití endoskopické techniky přispělo k lepším výsledkům zachování kochleární porce n. VIII a také sluchu včetně užitečného ($p<0,001$).
- c) v prospektivní studii zaměřené na definování prognostických faktorů zachování sluchu při mikrochirurgické léčbě retrosigmoidním-transmeatálním přístupem jsme identifikovali jako hlavní prognostické faktory stádium, velikost extrameatální porce nádoru, předoperační úroveň sluchu, užití intraoperačního neuromonitoringu a typ odpovědi v BAEP (vše $P<0,01$). Významnými faktory jsou také vybrané charakteristiky tumoru (úroveň adheze, krvácivost) ($P<0,01$ a $P=0,03$), které nelze předoperačně účelně predikovat.
- d) byl prokázán významný vztah mezi pooperační eliminací tinnitu a uchováním n. cochlearis a pooperační úrovní sluchu ($P<0,01$). Největší šanci na eliminaci tinnitu (86%) měli pacienti, u kterých byl n. VIII přerušen. V případě zachování kochleárního nervu a sluchu byla šance také dobrá. Nejhorším scénářem byl stav, kdy byl kochleární nerv zachován, ale pooperačně byla přítomna hluchota.
- e) věk pacientů ($P<0,01$) byl identifikován jako jediný faktor ovlivňující pooperační vestibulární kompenzaci při užití retrosigmoidního-transmeatálního přístupu.
- f) v prospektivní randomizované studii srovnávající přínos konvenční pooperační vestibulární rehabilitace a rehabilitace využívající vizuální zpětnou vazbu jsme v časném pooperačním průběhu prokázali efektivnější průběh vestibulární kompenzace u pacientů ze skupiny využívající vizuální zpětnou vazbu.

Moderní léčba vestibulárního schwannomu vyžaduje komplexní multidisciplinární přístup. Narůstající zkušenost, lepší porozumění i centralizace pacientů zásadním způsobem změnily vyhlídky pacientů léčených pro toto onemocnění. K hlavním pokrokům v mikrochirurgii patří užití sofistikovaných operačních postupů chirurgie baze lební a zavádění moderních technologií, které umožňují dosahovat lepší výsledky v zachování n. VII a sluchu. Jsou také vyvíjeny nové strategie s potenciálem k ovlivnění dalších symptomů spojených s onemocněním a jeho léčbou. Cílem je redukovat handicap s maximálně příznivým dopadem na kvalitu života.

3 nejvýznamnější publikace:

- 1) Čakrt O, Chovanec M, Funda T, Kalitová P, Betka J, Zvěřina E, Kolář P, Jeřábek J. Exercise with visual feedback improves postural stability after vestibular schwannoma surgery. Eur Arch Otorhinolaryngol. 2010;267:1355-60. **IF= 1,167**
- 2) Chovanec M, Zvěřina E, Profant O, Skřivan J, Čakrt O, Lisý J, Betka J. Impact of video-endoscopy on the results of retrosigmoid-transmeatal microsurgery of vestibular schwannoma: prospective study. Eur Arch Otorhinolaryngol. 2013; 270: 1277-1284. **IF=1,608**
- 3) Chovanec M, Zvěřina E, Profant O, Balogová Z, Kluh J, Syka J, Lisý J, Merunka I, Skřivan J, Betka J. Does attempt at hearing preservation microsurgery of vestibular schwannoma affect postoperative tinnitus? Biomed Res Int. 2015a; 2015: 783169. **IF=1,579**